

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף כט

מבטלין תלמוד תורה

להוצאת המת ולהכנסת הכלה

מבטלים תלמוד תורה להוצאת המת, ללוותו לקבורתו, ולהכנסת הכלה, ללוותה מבית אביה לבית חופתה.

אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי, שהיה מבטל תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת הכלה.

כמה יבטלו תורה להלווית המת

דין זה, שיש לבטל תלמוד תורה להוצאת המת, הוא כדי שיצאו ללוותו ולהתעסק בו כל צרכו. אבל אם מתעסקים בו אנשים כל צרכו, שוב אין אחרים צריכים לבטל תורה להוצאתו. ודבר זה תלוי במעלתו של הנפטר.

מי שלימד תורה לאחרים, אין שיעור בדבר, והכל צריכים לצאת ללוותו.

ומי שקרא בתורה שבכתב, ושנה בתורה שבעל פה, אבל לא לימד לאחרים, נחלקו חכמים כמה יצאו ללוותו, ויחשב שיצאו ללוותו כל צרכו.

לדברי רב שמואל בר איניא משמיה דרב, צריכים ללוותו שנים עשר אלף בני אדם, וששת אלפים תוקעים בשופרות. ויש אומרים שנים עשר אלף בני אדם, ומהם ששת אלפים תוקעים בשופרות.

ולדברי עולא, צריכים לצאת להוצאתו בני אדם כשיעור שיעמדו זה בצד זה, משער העיר ועד בית הקברות, שסופדים אותו שם.

ולדברי רב ששת, צריכים לצאת להוצאתו ששים ריבוא בני אדם, כנתינתה של תורה, שניתנה בששים ריבוא, כך נטילתה, כלומר כשלומדה נפטר, והיא נטלת, תהא הנטילה בששים ריבוא.

וכתבו התוס', שמכאן יש ללמוד, שמי שלא קרא ושנה, אין מבטלים בשבילו תורה, אלא כשיעור שיתעסקו בו לקברו.

בכל מקום שגלו שכינה עמהם

רבי שמעון בן יוחי אומר, בוא וראה כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום שגלו, שכינה עמהם.

גלו למצרים, שכינה עמהם. שנאמר, "וַיָּבֹא אִישׁ אֶלְקִים אֶל עֲלִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' הַנְּגַלְתִּי נְגַלְתִּי אֶל בֵּית אַבְרָהָם בְּמִצְרַיִם לְבֵית פְּרָעָה" (שמואל א' ב' כ"ז).

גלו לבבל, שכינה עמהם. שנאמר, "כֹּה אָמַר ה' גְּאֲלֶכֶם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שְׁלַחְתִּי בְּבָלָה וְהוֹרַדְתִּי בְּרִיחִים כְּלָם וְכִשְׂדִים בְּאֲנִיּוֹת רְנָתָם" (ישעיהו מ"ג י"ד).

ואף כשהן עתידים ליגאל, שכינה עמהן, כלומר שכינה שבה עימהם מהגלות ומכאן שכשהם בגלות היא עימהם בגלות. שנאמר, "וְיָשֵׁב ה' אֶלְקֵיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְיָשֵׁב וְקִבְּצֶךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְיָצְךָ ה' אֶלְקֵיךָ שָׁמָּה" (דברים ל"ג), "והשיב" לא נאמר, אלא "וְיָשֵׁב", מלמד שהקדוש ברוך הוא שב עמהם מבין הגליות.

מקום השראת השכינה בבבל

נתבאר, שכשגלו ישראל לבבל, שכינה עימהם. ואמר אביי, שבשני מקומות השכינה שורה בבבל, בבית כנסת של העיר הוצל, ובבית הכנסת דשף ויתיב בנהרדעא, כלומר בבית הכנסת שנעקר ממקומו וישב בנהרדעא, הוא בית כנסת שבנו יכניה וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עימהם מארץ ישראל, לקיים את הכתוב, "כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבִינֶיךָ וְאֶת עֲפָרָהּ יְחַנְּנוּ" (תהילים ק"ב ט"ו).

ואין הכוונה שבכל זמן שכינה נמצאת בשני המקומות, אלא פעמים כאן ופעמים כאן.

קישור לקבלת ה"בקי צור" ©

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

ואמר אביי, תיתי לי [=ישולם שכרי] על שכשאני רחוק מאותו בית כנסת פרסה, אני הולך ומתפלל בתוכו.

כששורה השכינה יש לצאת

אביו של שמואל, ולוי, היו יושבים בבית כנסת דשף ויתיב בנהרדעא. באה שכינה, שמעו קול ריגשא [=רעש והמולה], קמו ויצאו.

רב ששת שהיה סגי נהור [=עיוור], היה יושב בבית כנסת דשף ויתיב בנהרדעא. באה שכינה, ולא יצא. באו מלאכי השרת, והפחידו אותו. אמר לפניו, ריבוננו של עולם, עלוב ושאינו עלוב, מי נדחה מפני מי. אמר להם הקדוש ברוך הוא, הניחוהו.

מקדש מעט

נאמר, "לָכוּ אָמַר כֹּה אָמַר ה' אֲקִים כִּי הִרְחַקְתִּים בְּגוֹיִם וְכִי הִפְּצוּתִים בְּאַרְצוֹת וְאֶהְיֶה לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט בְּאַרְצוֹת אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם" (יחזקאל י"א ט"ז). ונחלקו חכמים מהו אותו מקדש מעט שאמר הקדוש ברוך הוא להיות לנו בגלות.

לדברי רבי יצחק, אלו בתי כנסיות ובתי

מדרשות שבבבל.

ולדברי רבי אלעזר, זה בית רבינו [=רב]

שבבבל.

מעון לשכינה בכל הדורות

דרש רבא, מאי דכתיב, "תִּפְּלָה לְמִשְׁחָה אִישׁ הָאֱלֹקִים ה' מְעוֹן אֲתָה הָיִיתָ לָנוּ בְּדָר וְדָר" (תהלים צ"א א'), אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

מקום לימודו של אביי

אמר אביי, מתחילה הייתי גורס תלמודי בביתי, ומתפלל בבית הכנסת. כיון ששמעתי, כלומר שהתבוננתי, בדברי דוד, "ה' אֲהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתְךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ" (תהלים כ"ח ח') החילותי לגרוס תלמודי בבית הכנסת.

עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות

שבבבל שיקבעו בארץ ישראל

רבי אלעזר הקפר אומר, עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל.

שנאמר, "חִי אֲנִי נָאִם הַמֶּלֶךְ ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ כִּי כְּתוּב בְּהַרִים וּכְכָרְמֵל בְּיָם יְבוּא" (ירמיהו מ"ו ח'). כלומר, עבר הכרמל בים להגיע למקומו, והיה הדבר בשעת מתן תורה, וכן תבור בא באותה שעה למקומו, וכיון שבאו נקבעו במקומם.

ומעתה, הדברים קל וחומר, ומה תבור וכרמל, שלא באו אלא לפי שעה, ללמוד תורה, נקבעו בארץ ישראל. בתי כנסיות ובתי מדרשות, שקורין ומרביצין בהן תורה, על אחת כמה וכמה.

דחיית שאר ההרים

אצל סיני לקבלת התורה

בשעת מתן תורה אמרו כל ההרים, שהם ראויים לכך שתינתן תורה עליהם, והקדוש ברוך הוא בחר בהר סיני, שלא נתגאה.

וכך ביאר בר קפרא את הפסוק, "לָמָּה תִּרְצְדוּן הָרִים גְּבַנְנִים הָהָר חָמַד אֱלֹקִים לְשִׁבְתוֹ אִף ה' יִשְׁפֹן לְנֶצַח" (תהלים ס"ח י"ז), יצתה בת קול ואמרה להם לכל ההרים, למה תרצו דין עם סיני, כולכם בעלי מומים אתם אצל סיני.

שכן "גְּבַנְנִים" לשון בעלי מום הוא, כלשון הכתוב בענין מומים, "או גִּבֵן או דִּק או תִּבְלָל בְּעֵינָיו או גָּרַב או יִלְפֵת או מְרוּחַ אֶשְׁפָּה" (ויקרא כ"א כ').

ואמר רב אשי, למדנו מכאן, שהמתיהר ומתגאה הרי הוא בעל מום.

קפנדריא

נתבאר לעיל, שאין עושים קפנדריא אפילו בבית כנסת שחרב.

וביאר רבא, שקפנדריא היא כמשמעות

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כז

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

שמה, כלומר, דרך קיצור. שכן הוא נוטריקון של מילה זו, "אדמקיפנא אדרי איעול בהא", כלומר, בעוד שאני מקיף כל שורות הבתים הללו, אכנס דרך הבית הזה, לקצר דרכי.

אופנים שמותר לעשות קפנדריא בבית הכנסת

נתבאר שאסור לעשות קפנדריא מבית כנסת.

ובאופנים הבאים הדבר מותר.

א. כשמתחילה היה כאן מעבר.

לדברי רבי אבהו, אם קודם שנבנה כאן בית הכנסת, היה כאן שביל למעבר בני אדם, מותר לעבור כאן גם אחר שנבנה בית הכנסת.

ב. כשלא היתה דעתו לכך.

לדברי רב נחמן בר יצחק, הנכנס לבית הכנסת על מנת שלא לעשותו קפנדריא, ולבסוף נמלך והחליט להמשיך בדרכו, מותר לעשותו קפנדריא.

ג. כשנכנס להתפלל.

לדברי רבי חלבו אמר רב הונא, הנכנס לבית הכנסת להתפלל, מותר [ויש גורסים מצוה] לעשותו קפנדריא.

שהרי אף בבית המקדש היה הדבר כן. שנאמר, "וּבְבוֹא עִם הָאֲרֶז לְפָנַי ה' בְּמוֹעֲדִים הִבָּא דָרָךְ שְׁעַר צִפּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דָרָךְ שְׁעַר נֶגֶב וְהִבָּא דָרָךְ שְׁעַר נֶגֶב יֵצֵא דָרָךְ שְׁעַר צִפּוֹנָה לֹא יָשׁוּב דָרָךְ הַשְּׁעַר אֲשֶׁר בָּא בוֹ כִּי נִכְחוּ יֵצֵא" (יחזקאל מ"ו ט').

מדיני בית הקברות

בית הקברות, אין נוהגים בו קלות ראש מפני כבוד מתים. ובכלל זה: (א) אין מרעים בהן בהמה. (ב) ואין מוליכים בהן אמת המים. (ג) ואין מלקטים בהן עשבים. ואם ליקט, שורפם במקומם.

הבאת מחצית השקל

בכל שנה לקרבנות ציבור

קרבנות ציבור היו נקנים ממחציות השקל שהיו גובים מכל ישראל בכל שנה.

שבכל שנה כל אחד מישראל מביא מחצית השקל, ונותנים את כל המעות בלשכה שבמקדש. וקונים במעות קרבנות ציבור.

ויש לקנות תמיד מתרומה של שנה זו, ולכן בכל שנה בהגיע ראש חודש ניסן, הפסיקו לקנות קרבנות ממעות של שנה שעברה, והחלו לקנות במעות של שנה זו.

ואמר רבי טבי אמר רבי יאשיה, שענין זה, שיש להביא בכל שנה, מניסן ואילך, מתרומה חדשה, למד מהכתוב, "וְנִסְפִיָּהֶם חֲצִי הָהֵין וְהָיָה לְפָר וְשְׁלִישֵׁת הָהֵין לְאֵיל וּרְבִיעֵת הָהֵין לְכֹפֶשׁ יֵין זֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה" (במדבר כ"ח י"ד). כתבה תורה לשון "חֹדֶשׁ" פעמים הרבה, לומר לך, יש חודש, שיש לך לחודש, ולהביא בו קרבנות ציבור מתרומה חדשה.

וזהו ניסן, שכן יש ללמוד בגזרה שווה, שנאמר כאן "לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה" וכן מצינו שנאמר בניסן "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשִׁי חֹדֶשִׁים רֵאשִׁין הוּא לְכֶם לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה" (שמות י"ב ב').

באחד באדר משמיעים על השקלים

נתבאר שבראש חודש ניסן כבר היו כל מחציות השקל של כל ישראל צריכות להגיע ללשכה, כדי לתרום מהם תרומה חדשה, לקנות בה קרבנות ציבור.

ולפיכך תקנו חכמים, שבאחד באדר יהיו משמיעים, כלומר מכריזים לכל ישראל, להביא שקליהם, וכך יביאו כל ישראל שקליהם בזמנם.

מתחילה רצו לומר, שדין זה הוא כדעת תנא קמא להלן, ששלושים יום קודם הפסח שואלים בהלכותיו, והוא הדין לשאר דברים, שלושים יום קודם להם מתחילים להתעסק

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כז

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

בהם.

ולכן, מאחר שבאחד בניסן הוא זמן תרומה חדשה, משמיעים על הדבר שלושים יום קודם לכן, באחד באדר.

אבל לדעת רבן שמעון בן גמליאל, כשם שאין שואלים בהלכות הפסח אלא שתי שבתות קודם לפסח, כמו כן אין משמיעים על השקלים אלא שתי שבתות קודם אחד בניסן.

ומסקנת הגמרא, שדין זה הוא גם כדעת רבן שמעון בן גמליאל, שהרי בחמישה עשר באדר שלחנות יושבים במדינה לצורך זה, כפי שיתבאר בעזה"י להלן. ואם כן, יש להשמיע על כך באחד באדר, שהוא שתי שבתות קודם ישיבת השלחנות.

באחד באדר משמיעים על הכלאים

דבר נוסף שהיו מכריזים עליו באחד באדר, הוא, **שיעקרו הכל כלאים שגדלו בשדותיהם.**

והסיבה שהיו מכריזים זאת באחד באדר, כי אז הוא זמן הזריעה.

זמן ישיבת שלחנות במדינה ובמקדש

נתבאר, שבאחד באדר היו מכריזים לכל ישראל להביא מחצית השקל למקדש, לקנות מהם קרבנות ציבור מאחד בניסן.

ולצורך כך היו מושיבים שולחנות, של חלפני מעות, כדי שיוכלו הכל להחליף מעותיהם במחצית השקל.

בחמישה עשר באדר, היו מושיבים שלחנות במדינה. ובעשרים וחמישה באדר, היו מושיבים שלחנות במקדש.

והוא סימן שכבר קרב זמן לתרום את הלשכה, כלומר ליטול ממחציות השקל שהביאו הכל ללשכה, ולקנות בהם קרבנות ציבור של ניסן, וימהרו ויביאו, שמאותו היום מתחילים למשכן את המעכבים.

כמה זמן קודם הפסח שואלים בהלכותיו

לדעת תנא קמא, שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום.

ולדעת רבן שמעון בן גמליאל, שתי שבתות כלומר ארבעה עשר יום.

פרשת שקלים

נתבאר, שבאחד באדר היו בית דין מכריזים ומשמיעים לציבור, להביא מחצית השקל, לקרבנות ציבור שיקנו מניסן ואילך.

ומבואר במשנתנו, שמהטעם הזה, כשחל ראש חודש אדר בשבת, היו קוראים בתורה פרשת שקלים, להודיע שיביאו הכל שקליהם.

לדעת רב, פרשת שקלים, היא פרשת קרבן התמיד, "צו את בני ישראל ואמרת אליהם לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו. ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימם שנים ליום עלה תמיד. את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. ועשירית האיפה סלת למנחה בלולה בשמן פתית רביעת ההין. עלת תמיד העשנה בהר סיני לריח ניחח אשה לה'. ונסכו רביעת ההין לכבש האחד בקדש הסוד נסד שכר לה'. ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבקר וינסכו תעשה אשה ריח ניחח לה'.

[פרשת קרבן שבת. במדבר כ"ח ט"ו] וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו. עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסקה.

[פרשת קרבן ראש חודש. במדבר כ"ח י"א-ט"ו] ובראשי חודשיכם תקריבו עלה לה' פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימם. ושלשה עשרנים

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

סלת מנחה בלולה בשמן לפר האחד ושני עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן לאיל האחד. (ג) ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה בשמן לכבש האחד עלה ריח ניחח אשה לה. ונספיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישת ההין לאיל ורביעת ההין לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו לחדשי השנה. ושעיר עזים אחד לחטאת לה על עלת התמיד יעשה ונסכו.

ולדעת שמואל, פרשת שקלים היא פרשת נתינת מחצית השקל, "כי תשא", ונקראת פרשת שקלים, כי בה נאמר דין נתינת מחצית השקל. ובמסקנת הסוגיה הובאה ברייתא בה מבואר כדברי שמואל.

[שמות ל"א-ט"ז] וידבר ה' אל משה לאמר. **כי תשא**

את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו להיפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם. זה נתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה. כל העבר על הפקדים מבו עשרים שנה ומעלה ותו תרומת ה'. העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל לתת את תרומת ה' לכפר על נפשתיכם. ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל ונתת אתו על עבדת אהל מועד והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה' לכפר על נפשתיכם.

ואף שאותה פרשה מדברת בתרומת מחצית השקל שממנה נעשו האדנים, שנאמר בה, "ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל ונתת אתו על עבדת אהל מועד", והם השקלים שמהם נעשו אדני הכסף והווים.

כמו שנאמר, "וכסף פקודי העדה מאת כפר ואסף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל בשקל הקדש. בקע לגלגלת מחצית השקל בשקל הקדש לכל העבר על הפקדים מבו עשרים שנה ומעלה לשש מאות אסף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים. ויהי מאת כפר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת הכפר כפר לאדן. ואת האסף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ונים לעמודים וצפה ראשיהם וחשק אתם" (שמות ל"ח-כ"ח).

מכל מקום גם תרומת הקרבנות רמוזה בפרשה זו, כמו ששנה רב יוסף, שלוש פעמים נאמר בפרשה לשון "תרומה", ללמד על שלוש תרומות.

האחת לצורך עשיית האדנים. האחת לצורך הבאת קרבנות ציבור, ועליה נאמר "לכפר על נפשתיכם". והאחת לבדק הבית.

שתי הראשונות היו שוות לכל, מחצית השקל מכל אחד. והשלישית לא היתה שווה, אלא איש כפי נדבתו, שנאמר בה, "כל נדיב לב הביאו" (שמות ל"ה כ"ב).

חילוק בין ראש חודש אדר שחל בשבת לבין שאר ראש חודש שחלו בשבת

בדף כ"א נתבאר, שבכל ראשי חודשים, קוראים בתורה את פרשת התמיד, ופרשת קרבן שבת, ופרשת מוסף ראש חודש. ובסוגיתנו משמע, שכן הדין גם כשחל ראש חודש בשבת, קוראים באותה שבת את שלוש הפרשיות הללו.

ולדעת שמואל, כשחל ראש חודש אדר בשבת, קוראים פרשת כי תשא, ויש היכר בקריאה זו, להזכיר לעם את הבאת השקלים, שהרי אינה כקריאת כל ראשי חודשים.

אבל לדעת רב, פרשת שקלים היא הפרשה שקוראים בכל ראשי חודשים, ואם כן צריך לעשות בה שינוי משאר ראשי חודשים, להיכר, שהיא נקראת משום פרשת שקלים, ולא משום פרשת ראש חודש.

ובהמשך הפרק יתבאר בעזה"י, שנחלקו חכמים בארבע פרשיות שקוראים בחודש אדר, [שקלים. זכור. פרה. והחודש], האם קוראים אותן בנוסף לקריאת הפרשה שעל סדר התורה, [רק ההפטרה של סדר ההפטרות נדחית מפני הפטרת הפרשיות הללו, או שבשבתות שקוראים בהם את ארבעה הפרשיות הללו, אין קוראים כלל את הפרשה שעל סדר התורה, והקריאה היא רק בפרשיות הללו.

ולדעת האומרים שבארבע פרשיות אלו, הקריאה רק בפרשיות הללו, ואין קוראים כלל את הפרשה שעל סדר התורה, החילוק בין ראש חודש אדר שחל בשבת לשאר ראשי חודשים שחלו בשבת הוא, שבראש חודש אדר שחל בשבת, קוראים רק בפרשת ראש

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

חודש היא פרשת שקלים. ואילו בשאר ראשי חודשים שחלו בשבת, ששה קוראים בפרשה שעל סדר התורה, ורק אחד קורא בפרשת ראש חודש.

ולדעת האומרים שגם בארבע פרשיות אלו, תחילה קוראים בפרשה שעל סדר התורה, ורק אחר כך קוראים את הפרשיות הללו. החילוק בין ראש חודש אדר שחל בשבת לשאר ראשי חודשים שחלו בשבת הוא, שבראש חודש אדר שחל בשבת, שלושה קוראים בפרשה שעל סדר התורה, וארבעה בפרשת ראש חודש, היא פרשת שקלים. ואילו בשאר ראשי חודשים שחלו בשבת, ששה קוראים בפרשה שעל סדר התורה, ורק אחד קורא בפרשת ראש חודש.

הפטרות פרשת שקלים

מבואר בברייתא, שכשחל ראש חודש אדר בשבת, קוראים פרשת שקלים, ומפטירים ביהודע הכהן.

והטעם לכך, כי פרשה זו מדברת בענין הבאת תרומה למקדש. שנאמר בה, "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַכֹּהֲנִים כָּל כֶּסֶף הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יוּבָא בֵּית ה' כֶּסֶף עֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עָרְפוּ כָּל כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לֵב אִישׁ לְהִבְיֵא בֵּית ה'" (מלכים ב' י"ב ה').

והפטרה זו היא מענין הפרשה, שכן לדברי הכל פרשת שקלים מדברת בהבאת השקלים לקנות בהם קרבנות ציבור.

לדברי שמואל, שאמר, שקוראים בפרשת כי תשא, הענין הזה מפורש בפרשה.

ולדברי רב, שאמר, שקוראים בפרשת ראש חודש, הדבר הזה למד מדרשת הפסוק "זאת עלת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה", כפי שנתבאר לעיל.

מנהגי קריאת התורה על הסדר

שני מנהגים יש בקריאת פרשיות התורה על הסדר מתחילת התורה ועד סופה.

א. מנהג בבבלי לסיים את כל התורה בכל שנה בשמיני עצרת. כמו שאנו עושים.

ב. ומנהג ארץ ישראל בזמן חז"ל, לסיים את התורה פעם אחת בשלוש שנים.

חל להיות בפרשה הסמוכה לה

מבואר בברייתא, שכשארע שקראו את פרשת שקלים לפי סדר פרשיות התורה בשבת הסמוכה לשבת שהיה להם לקרותה כפרשת שקלים, אין אומרים די להם שקראו כבר פעם אחת את פרשת שקלים על סדר הפרשיות הרגיל, אלא יקראו שתי פעמים, פעם אחת לשם פרשת השבוע, ופעם אחת לשם פרשת שקלים.

לדברי שמואל, ענין זה שכית, שהרי לדעתו פרשת שקלים היא פרשת כי תשא, וברוב שנים קוראים פרשת כי תשא על סדר התורה סמוך לראש חודש אדר.

ולדברי רב, בבבלי ענין זה לא יתכן כלל, כי לדעתו פרשת שקלים היא פרשת ראש חודש שבסדר פנחס, ולעולם אינה נקראת סמוך לראש חודש אדר. ורק בארץ ישראל, שמסיימים את התורה פעם אחת בשלוש שנים, יתכן שפעם בשלוש שנים תהא פרשה זו סמוכה לראש חודש אדר ויהיה הדין שקוראים אותה שצי פעמים, פעם אחת לשם פרשת השבוע, ופעם אחת לשם פרשת שקלים.

בראש חודש אדר שחל בשבת

מוציאים שלושה ספרי תורה

דעת רבי יצחק נפחא כדעת שמואל וכפי שנתבאר בברייתא, שפרשת שקלים היא פרשת כי תשא, ואינה פרשת ראש חודש.

ולפיכך אמר, שאם חל ראש חודש אדר בשבת, מוציאים שלושה ספרי תורה. (א)

בראשון קוראים בעניינו של יום כלומר בפרשה שעל סדר התורה. (ב) בשני קוראים

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כז

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

בשל ראש חודש. (ג) ובשלישי קוראים ב"כי תשא", שהיא פרשת שקלים.

בראש חודש טבת שחל בשבת מוציאים שלושה ספרי תורה

מתוך דברי רבי יצחק נפחא הנזכרים לעיל למדנו שכן הדין בראש חודש טבת שחל בשבת **מוציאים שלושה ספרי תורה.** (א) **בראשון קוראים בעניינו של יום,** כלומר בפרשה שעל סדר התורה. (ב) **בשני קוראים בשל ראש חודש. (ג) ובשלישי קוראים בשל חנוכה.**

קריאת התורה בראש חודש טבת שחל בחול

נתבאר בדף כ"א שבראשי חודשים קוראים ארבעה קרואים את פרשת התמיד ופרשת שבת ופרשת ראש חודש.

ובדף ל"א יתבאר בעזה"י שבימות החנוכה קוראים שלושה קרואים בפרשיות הנשיאים, בכל יום קוראים את פרשת הנשיא של אותו יום של חנוכה.

ומבואר, שבראש חודש טבת, שהוא גם ראש חודש וגם חנוכה, **מוציאים בו שני ספרי תורה,** וקוראים בהם את שתי הקריאות, אבל נחלקו חכמים בסדר הקריאה.

לדעת רבי יצחק נפחא, בספר ראשון קוראים שלושה בשל ראש חודש, ובספר שני קורא אחד בשל חנוכה.

ואמר רבי מני שכן מסתבר, שהרי כלל בידינו, **תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם,** וראש חודש תדיר מחנוכה.

וכן פסק רבה, שאין משגיחים בחנוכה להיות עיקר אלא ראש חודש עיקר. **ומסקנת הגמרא שכן ההלכה.**

ולדעת רב דימי זמן חיפה, בספר ראשון קוראים שלושה בשל חנוכה, ובספר שני קורא אחד בשל ראש חודש.

ואמר רבי אבין שכן מסתבר, **שהרי הרביעי בא בשביל ראש חודש,** ולא בשביל חנוכה, שכן רק בגלל ראש חודש קוראים ארבעה, ואם כן מסתבר שהרביעי יקרא בשל ראש חודש.

וכן פסק רב יוסף, שאין משגיחים בראש חודש להיות עיקר אלא חנוכה עיקר.

חל ראש חודש אדר בפרשת ואתה תצוה

נתבאר, שלדעת שמואל פרשת שקלים היא תחילת פרשת "כי תשא", הכתובה בתורה לאחר פרשת "ואתה תצוה".

וכמו כן נתבאר, שיש אומרים, שתחילה קוראים ששה קרואים את הפרשה שעל סדר התורה, ואחר כך קורא השביעי את פרשת שקלים.

ונחלקו חכמים, כיצד תהא הקריאה, כשהפרשה שקוראים על סדר הפרשיות בשבת זו, היא פרשת "ואתה תצוה".

לדברי רבי יצחק נפחא, הקריאה כמו בכל שנה, **ששה קוראים בפרשת השבוע,** כלומר בפרשת "ואתה תצוה", **והשביעי קורא בפרשת שקלים,** כלומר בתחילת פרשת "כי תשא".

ואביי לא הסכים עמו, כי כשתהא הקריאה כן, אין היכר שהשביעי קורא לשם פרשת שקלים, שהרי הוא ממשיך ממקום שסיים הששי, והרי הוא כממשיך את הקריאה הקודמת, וסבורים שהכל המשך פרשת "ואתה תצוה".

ולכן **לדברי אביי,** כיש לקרוא בשבת זו את פרשת "ואתה תצוה", **ששה ראשונים קוראים את פרשת "ואתה תצוה" עם תחילת פרשת כי תשא,** עד סוף פרשת שקלים. **והשביעי חוזר על פרשת שקלים.**

וכך, כשהוא חוזר פעם שניה על פרשה זו, ניכר שקורא אותה לשם פרשת שקלים.